

Diskusjonsgrunnlag koordinatorsamling 10.2.2017

Kunstens plass i folkehelse?

Skrevet av: Nina Solberg
Dato: 27. januar 2017

1 Bakgrunn

Helse, kultur og regional utvikling er prioriterte innsatsområder for Vestregionen. Innen innsatsområdet helse, er folkehelse ett av flere fokusområder. For innsatsområdet kultur, er fokuset rettet mot regionens historie, identitet og mangfold gjennom Vestregionens Ungdomssymfoniorkester og Kunst rett vest.

Kunst rett vest er en årlig kunstrunde der publikum inviteres inn til profesjonelle kunstneres atelierer, og til en felles utstilling der ett verk av hver deltagende billedkunstner vises. Kunst rett vest blir i 2017 arrangert for 11. gang. De siste årene er det gjennomført prosjekter der publikum og/eller særskilte innbyggergrupper har blitt involvert i tiltak som har koblet Kunst rett vest med stedsutvikling og folkehelse.

Folkehelseutfordringene som er identifisert i kommunene i Vestregionen er sammensatte, varierer i alvorlighetsgrad og kan derfor ikke løses gjennom enkeltstående tiltak. På samme måte som by- og tettstedsutviklingen påvirker folkehelsen, vil også sosioøkonomiske forhold, muligheter for fysisk aktivitet, opplevelsen av å være del av et felleskap, ha betydning. Også kunstopplevelser er med på å berike våre liv, og det er sammenheng mellom helse og det å være aktiv forbruker av kulturtilbud, eller drive fritidsaktiviteter.

I Vestregionens handlingsplan for 2017, er det lagt føringer for at folkeperspektivet fortsatt skal være en del av innholdet i Kunst rett vest. Her går det fram at hensikten med koblingen skal være

”..å legge til rette for ”medskapning” lokalt, slik at unge og eldre kan markere og mobilisere til Kunst rett vest i eget nærmiljø, også utenom utstillingsperioden i september.” (side 5)

Kultur- og folkehelsemedarbeiderne i Vestregionen inviteres til å operasjonalisere hvordan et slikt lokalt engasjement kan avgrenses, organiseres og fasiliteres, med oppstart 10.2.2017.

2 Forslag til vinkling og avgrensninger

Vi oppfatter at mye av folkehelsearbeidet i kommunene så langt i hovedsak har fokusert på fysisk helse. Nødvendigheten av god psykisk/mental helse er ikke glemt, men vi finner ikke at kunst og kultur som premiss for god folkehelse, er framtreddende i debatter eller planer.

Vi har fått med oss de mange bekymringer om unges opplevde utfordringer knyttet til psykiske helse. Vi har også fått med oss at Stortinget har bevilget et femtital millioner kroner til programmet ”Folkehelsearbeid i kommunene” der barn og unges psykiske helse samt rusforebyggende arbeid skal ha prioritet. Og vi er kjent med at det foregår forskning på hvordan kunst og kultur fungerer som terapi for psykisk syke og personer med nedsatte kognitive funksjoner.

For det første ønsker vi respons på vår påstand om at folkehelsearbeidet i liten grad har fokusert på hva som fremmer god psykisk helse, og hvorfor og hvordan kunst og kultur kan bidra til bedre folkehelse.

For det andre ønsker vi å samle et knippe gode argumenter, gjerne underbygget med forskning, på hvorfor kunst og kultur bidrar til god folkehelse. Dette kan være godt å ha for å få opp bevisstheten om

hva som fremmer god folkehelse, og i neste omgang ressurser (folk og penger) til tiltak.

Føringene som er gitt i Vestregionens handlingsplan for 2017, er til en viss grad ganske konkret: Vi skal i fellesskap og i hver kommune gjøre Kunst rett vest kjent gjennom å gjennomføre "samskapingstiltak" lokalt. Med samskaping oppfatter jeg at noen utenfor kommunekontoret, bidrar med å utvikle prosjektideer og blir part i gjennomføringen.

Hva slags type tiltak kan dette være som bidrar til bedre folkehelse? Må tiltakene ha kunstnerisk egenverdi og ha samme kunstneriske, høye kvalitet som de profesjonelle visuelle kunstneres bidrar med gjennom sine verk? Kan det inviteres til samskaping med en komponist/musiker der verket framføres under Kunst rett vest? Rekker vi å iverksette tiltak som krever lokal involvering i planlegging og gjennomføringsfasen før/innen årets arrangement i september?

Skal vi lykkes med å få anerkjent kunst og kultur – og dermed psykisk helse - som en viktig forutsetning for god folkehelse, må vi jobbe langsiktig. Vi tror derfor at det vil være lurt å minst ha et treårs-perspektiv på det vi setter i gang. Hvis vi greier å dokumentere/synliggjøre alle stadier i de lokale prosessene, kan vi greie både å sette kunst og kulturs betydning for vår psykiske helse på dagsorden, og samtidig koble dette til Kunst rett vest ved å

- presentere prosjektkonsept og –status lokalt og i lokalene til fellesutstillingen i 2017 og 2018
- presentere gjennomført prosess eller samskapt verk lokalt og på fellesutstillingen i 2017, 2018 og 2019.

Vi velger å ikke gå inn på finansiering og ressursbruk i dette notatet, men med et tre-årig perspektiv må vi kunne greie å få utløst prosjektmidler, egne kommunale midler og andre eksterne midler.

3 Forslag til mål for satsingen

Hovedmål:

- Styrke koblingen mellom psykisk helse og kunst & kultur i folkehelsearbeidet; kunnskapsgrunnlaget og faktisk prioritering og ressursbruk

En alternativ formulering kan være:

- Styrke kunsten og kulturens plass i folkehelsearbeidet; kunnskapsgrunnlaget og faktisk prioritering og ressursbruk

Delmål:

- Benytte Kunst rett vest som lokal og sentral arena/anledning til å synliggjøre koblingen mellom psykisk helse (alternativt folkehelse hvis vi velger hovedmål nr 2) og kunst og kultur.
- Synliggjøre relevant forskning som belyser forholdet mellom psykisk helse (alternativt folkehelse) og kunst og kultur

4 Prosjektideer

Lista nedenfor er bare et første forsøk på å skissere mulighetsrommet vårt:

4.1 Lokale prosjekter

- Initiere "gjestebud"/workshops i egen, eller andres regi, der deltakerne i fellesskap utvikler prosjektideer og –konsepter.

- Videreutvikle eksisterende lokale tiltak/tilbud.

Bruke #Selfie med vinkling psykisk helse?

Eksempel fra Bærum; Her har idrettsforeningen utviklet en trimløype knyttet til utplasserte kunstverk.

Dette tiltaket er tenkt videreutviklet. Vi får vite mer i møtet!

- Initiere / motivere til møter og arrangementer i egen regi, eller i regi av samarbeidspartnere, i forkant av og under Kunst rett vest. Bokbad på biblioteket med tema kunstens plass i det gode liv? Omvisning der en ser på kunsten i rådhuset koblet med foredrag om kunst og god helse?

- Legge til rette for lokale kunstneriske samskappingsprosesser.

4.2 "Sentrale" prosjekter

- Invitere til kick off om 3.årig satsing på psykisk helse og kunst i folkehelsearbeidet: Hvorfor og hvordan

- Arrangere omvisninger med workshops for spesielle målgrupper i /under fellesutstillingen. Vestregionens administrasjon tar ansvaret for utarbeidelse av opplegg inkl. effektmåling

- Samle relevant forskning om forholdet mellom psykisk helse og kunst i samarbeid med HelseFrem.

5 Forslag til framdrift

Her er et første forslag, som må videreutvikles.

21.03.2017 Kick off Høvikodden

Kommunalt ansatte og kunstnere inviteres til å inspirere hverandre med utgangspunkt i hvorfor og hvordan koble kunst og psykisk helse i folkehelsearbeidet. Hvem kan inviteres i tillegg? Vi har booket Høvikodden fra klokka 12.00.

09.06.2017 Møte i nettverk folkehelse

Kulturnettverket og eventuelle andre kommunalt ansatte inviteres til å diskutere status i planleggingsarbeidet og inspirere hverandre.

07.09.2017 – 24.09.2017 Kunst rett vest arrangeres på Fossekleiva

Sentralt planlagt program inkl. konferanse om psykisk helse og kunst i folkehelsearbeidet.

27.10.2017 Møte i nettverk folkehelse

Oppsummering av lokale og sentrale arrangement under Kunst rett vest

Desember 2016 / alternativt januar 2017 Møte i nettverk folkehelse

Oppsummere året og avtale videre framdriftsplan inkl. møteplan for nettverket.